

V.

Højtideligheder. Prisopgaver.

Følge det ny Festreglement for Universitetet, have i 1838 kun tvende Fester fundet Sted, idet den sædvanligen i Juni Maaned holdte Fest ved Rektoratets Omskiftning blev afholdt i Forbindelse med Festen til Reformationens Grundring.

I. Kongens Fødselsdagsfest

afholdtes Torsdagen den 1ste Februar. Af den af Rektor Prof. Clausen paa Danse holdte Tale, der handlede om Højskolens Betydning for det borgerlige Samfund*), var Gangen og det væsentligste Indhold følgende:

I Indledningen bemærkede Taleren først, at det vel er skjönt naar der, medens Borgerne paa Højtids Vis ere samlede paa Fyrstens Fødselsdag, kan tillægges Sjælens Drift Andel i denne Festligholdelse, naar en Stemning af Tilfredshed og Erkjendtlighed sees afprøvet i Ord og Miner, og Taleren — uden at skulle befrygte Skin af Smiger og uden at mistvivle om at finde Gjenslang — kan dvæle ved Festens nærmere Gjensstand; men at det er noget mere Faststaaende end Hensyn til en enkelt Personlighed, som har indviet Regentens Fødselsfest til en Nationalfest. Tanken gaaer over fra Den i hvis Haand Scepteret er, til det store, alle Borgere og alle Betingelser for Borgeres Velvære omfattende, Samfund, for hvis Skyld Magtens Brug er anordnet; Sjælens Blik søger ud over Hverdagslivets snevre Synskreds, og de der staae fjernt fra hverandre, mødes som Medlemmer af det samme store Samfund, ved de samme Gjensstande for fælles Interesse og Kjærlighed. Men i dette større gives der en Mængde mindre Samfund, som med omhyggelig Visdom ere samlede og satte i indbyrdes Forbindelse; de udgjøre hvert for sig et Helt, men ere tillige Dele af det store Hele, ere alle, som Dele, knyttede til det samme Middelpunkt, og ethvert af dem virker ikke for sig, men for det Hele. Og det er den første Vorgen for en forstandig og gavnrig Virksomhed, naar den Enkelte erkjender klart og rent det Forhold hvori Samfundet hvortil han selv hører, staaer til Borgersamfundet og andre sideordnede Samfund, og naar hans naturlige Lyst og Anlæg stemme med den Virksomhed der just er beregnet fra denne Side at komme det hele Samfund til Gode.

Denne Betragtning har opfordret Taleren til at undersøge Højskolens Betydning for det borgerlige Samfund. Den første Forestilling der da møder, er den: Højskolen er et Universitet; det er ikke noget Enkeltstaaende, hvor stort end dette monne tænkes, ingen Del, som kan sættes imod andre Dele, vi finde antydnet ved dette Navn; en Alhed, en altomsluttende Enhed, ligger deri og betegnes som Gjensstand for Højskolens Virksomhed. Ikke bør de enkelte Videnskabsfag henlægges til særegne Skoler, men, forenede ved et indre Slægtskab, bør de ogsaa ved ydre Foranstaltning forbindes til et Hele. Ej bør den videnskabelige Virksomhed afmaales efter den knappe

*) Aftrykt i Danse Folkeblad 3die Aarg. Nr. 56—57.

Maalestok af en umiddelbar Nytte, en Anvendelse paa bestemte Forholde i det borgerlige Samfund, men Frugten bør søges i den Binding der er uadskillelig fra den sande videnskabelige Stræben: Frigjørelse fra det der blænder og omtaager Sjælens Dje, hilder dens Dom, hindrer og kuer dens Virksomhed, og dette bliver kun dem til Del der dyrke Videnskaben med Kjærlighed, for dens egen Skyld. I Videnskabens Rige kan man ikke indskrænkes af bindende Bestemmelser, Regler og Grændser; der gjælder kun det der kan staa opret ved Sandheds bindende Kraft; Sandheden er den eneste Magt Videnskabsmanden, som saadan, erkjender, og sin Grændse finder Sandhedsforskningen først der hvor Maalet er sat af den Eviges Haand. Saaledes er Videnskaben i sin Helhed, Renhed og Frihed henlagt til Universitetet. Uendeligt er Omfanget af det der er givet Menneskene at grunde og gruble over; under utallige Skikkelser træder Sandheden, i Legemets og Aandens Verden, den Dødelige tilfløret imøde, og at løfte dette Stør er Opgaven for Jordens Slægter. Men til denne Søgen og Forsken behøves Understøttelse af forenede Kræfter, af Forarbejder og Hjælpeidder, og fremfor alt Frihed og usforstyrret indre og ydre Ro. Dertil tjene da Universiteterne: de ere de store Fristeder som ere aabnede for den forskende, Sandhed søgende Aand; de ere Vidnesbyrd, ikke alene om Omfanget af den aandelige Virksomhed, hvortil Evner og Kræfter ere nedlagte i Menneskene, men ogsaa om Samfundets Erkjendelse af denne Virksomheds Værd og Nødvendighed, om den Omhu hvormed der arbejdes paa at forskaffe Videnskaberne en rolig Hjemstavn i det urolige Liv, samle de aandelige Kræfter til forenet Virken, tilvejebringe Betingelserne for disse Kræfters fri og frodige Udvikling.

Men Højskolens Betydning for og Bestemmelse i Samfundet kan ikke blot være at samle en Mængde aandelige Kræfter, for at disse skulle fordybe sig i Sandhedens Efterforsken, blot til Videnskabens Berigelse. Dens Navn betegner, at den er en Skole, Skolen paa dens Højdepunkt, i det videste Omfang, den frieste Retning. Men Skolens Væsen er udad rettet Virksomhed, Indvirken paa Andre; den aandelige Udsæd, Meddelelse ved Ordet, er Skolens Kalb; ikke alene for at overlevere hvad tidligere Slægter have indsamlet, erfaret, udgrundet, overlevere det i fattelig, belærende Form, men ogsaa og fornemmelig for at besugte Aanderne, for at fremlokke og udfolde det aandelige Livs Spirer, at Kraften maa worde dygtig til egen Fremadarbejden, til Erhverven af en selvstændig Indsigt og Overbevisning, som hviler paa foraarlig Grund. Dette gjælder i fuldeste Maal om Højskolen. Den skal ikke blot være en Læreanstalt; men som Videnskaben henter sit Indhold, drager sin Næring og sin Vært fra Livets uudtømmelige Rigdom; saaledes virker den tilbage paa Livet. Det er Tænkingen som udvikles og beriges ved Videnskaben, og det er just Forberedelsen og Uddannelsen i den længe baarne, den flersidigt drøftede, den klarede og modnede Tanke, der giver ethvert Menneskesværk dets blivende Værd. I det borgerlige Samfund, i den ensformige Forretningsgang, staaer Mennesket let Fare for at miste sin aandelige Frihed og Selvstændighed, og at tabe Virksomhedens Formaal af Syn. Men hvad der i det borgerlige Liv viser sig delt og uden indre Sammenhæng, samler sig, betragtet i Videnskabens Lys, til en højere Enhed, idet Videnskaben lærer at holde fast ved de sidste fælles Formaal for al Virken, de højere Mødepunkter for alle Kræfter, de almindelige Love. Det Enkelte underordnes det Almindelige, Alt føres ved Videnskaben tilbage til højere Grundsætninger og Formaal, og derved erhoder al Virken i Livet Fornuftens højere Præg og sit aandelige Værd, medens den blotte Færdighed, erhvervet ved Dvælse, eller den ubevidst ledende Takt, kun fører til en samlende Virksomhed og en usammen-

hængende Gjerning. Og for denne Videnskabens Aand er Højskolen den naturlige, den nærmeste Leder i Samfundet; den er Middelpunktet fra hvilken Videnskabens Lys skal forplantes i alle Retninger, dens Kraft udgyde sig i rige Strømme, mere og mere meddele sig til at vorde virksom i alle Dele af Samfundet.

Vi have saaledes betragtet Sandhedsforskningen fra tvende Synspunkter, der ikke tør adskilles; det er tvende Sider af samme Liv, forskjellige Yttringer af samme Interesse, for Sandhedens Erkjendelse og for dens Anvendelse paa Livets vigtigste Forhold. Og i denne Stræben efter at forherlige Sandheden ved Videnskabens Berigelse og ved Menneskelivets Forædling, finde vi Højskolens Betydning for det borgerlige Samfund.

Taleren uddelte derefter Universitetets Præmedallie i Guld til tre Forfattere: af en medicinsk Afhandling (Kand. Med. L. L. J. J. U. Neumert), en historisk (Stud. Jur. C. W. Rimestad), og en naturhistorisk (Kand. Philos. J. J. S. Steenstrup), og sluttede endeligen Festen med Bønner for Kongen, Kongehuset, Fædrelandet, Universitetet, dets Styre, dets Lærere og dets Sønner.

Før og efter Talen bleve nogle ældre Thaarupske Vers affungne af et Antal akademiske Borgere.

Festprogrammet, forfattet paa Latin af Prof. Madvig*), indeholdt en antikvarisk Undersøgelse om de saakaldte tribuni ærarii hos Romerne (de tribunis ærariis disputatio, 18 Sider Ato, foruden Censurerne over de indkomne Afhandlinger og de ny Prisspørgsmaal). Forfatteren gjør opmærksom paa, at der under dette Navn i den ciceronianske Tidsalder forekommer en Klasse Mænd, der ved en af Aurelius Cotta A. 70 før Kristus foreslaaet og af Folket antaget Lov kaldtes til Deltagelse i den dømmende Magts Udøvelse, saaledes at de ved Siden af Senatorerne og de romerske Riddere udfyldte den tredie Del af Antallet af Dommerne i enhver ved Lodkastning sammensat Domstol. (De romerske Kriminaldomstole, hvorom her er Tale, dannedes, som bekendt, saaledes, at den for hver særskilt Gren af Kriminaljurisdiktionen i Spidsen staaende Prætor for hver enkelt Sag ved Lodkastning udvalgte det ved specielle Love bestemte, betydelige Antal Dommere af de i Listen indførte til denne Funktion kvalificerede Borgere, i denne Tid af de tre nævnte Standsklasser. Der forekomme oftere indtil 75 Dommere i en Sag.) Julius Cæsar afskaffede A. 46 denne Sammensætning af Domstolene, og lod kun de to Klasser af Dommere, Senatorer og Riddere, vedblive. Efter denne Forandring omtales ligesaalet tribuni ærarii som i Tiden nær før A. 70, ligesom de heller ikke i de 24 Aar fra 70 til 46 nævnes ved nogen som helst anden Del af de offentlige Anliggender end Domstolene. Derimod forekomme nogle faa og dunkle Angivelser fra en langt ældre Tid (opbevarede hos Varro, Gellius og Festus, hos denne Sidste med Beraabelse paa en Tale af den ældre Cato) der sætte tribunos ærarios i Forbindelse med Udbetalingen af Soldatersolden, og heraf (af æs militare) ulede Navnet ærarii. Sædvanlig har man nu sammensmeltet disse og de foregaaende Data til Forestillingen om visse ved Krigsfoldens Udbetaling ansatte Betjente eller Embedsmænd, der ved Cottas Lov fik Andel i Domstolene. Forfatteren har eftervist, hvor aldeles uantagelig denne Mening er. Da Cotta vilde fratage Senatsaristokratiet Domstolenes udelukkende Besiddelse, og besætte disse med Borgere af alle Stænder, kunde

*) Efter den endnu for denne Gang vedholdte ældre Indretning, der først ganske kort iforvejen var bleven forandret, se Arb. f. 1837 S. 136. Ovenstaaende Udtog er velvilligen meddelt af Forfatteren.

det ikke let falde ham ind, ved Siden af Senatorer og Riddere, som Repræsentanter for det nedensfor Ridderklassen staaende Folk at indsætte nogle Embedsmænd. Ligesaaletid kan man tænke sig en saa talrig Klasse af Embedsmænd, at deraf ved Siden af Senatets dengang i det ringeste 600 Medlemmer, og den meget talrige Ridderstand, kunde med tilbørligt Epillerum for en virkelig Lodkastning tages den tredie Del af Dommerne i alle Domstole, hvortil fordredes i det ringeste et omtrent til Senatorerne svarende Antal. At der aldrig i denne Tid omtales nogle af disse tribuni udførte Funktioner ved Soldbetalingen, eller overhovedet ved Krigskassevæsenet, er ovenfor bemærket, og der kunde ikke lettelig tænkes nogle mindre til Dommerfunktioner i Hovedstaden stilkede Personer, end Armeernes Kassebetjente. Det er desforuden tilstrækkelig bekjendt, at hele Pengevæsenet ved Skatkammeret i Rom og ved Armeerne bestyredes af Kvæstorerne med deres Kontorpersonale (scribæ). Da nu tillige Navnet tribuni ærarii opstaaer (i den senere Tid) og forsvinder med denne Klasses Dommerfunktioner, er det klart, at Navnet selv i denne senere Periode kun betegner en Borgerklasse der ifølge en vis ved lex Aurelia fastsat Kvalifikation havde Udgang til Domstolene, og som hin Lov, idet den skabte Klassen selv, havde givet dette fra Oldtiden hentede og gjenoplivede Navn. Hin Kvalifikation var nu efter alle romerske Analogier, saaledes som ved Ridderstanden, en vis Formue (af den Art der var Gjenstand for Census); og dette bekræftes klart ved tvende Steder i Ciceros Taler (pro C. Rabirio ad Quir. 9, og pro Planc. 8), hvor vi, i det sidste Sted endog i en Landskab, finde tribunus ærarios ialmindelighed nævnte som den i Anseelse næste Borgerklasse efter Ridderne. Det Samme fremgaaer af et hos en Scholiast opbevaret Brudstykke af en tabt Tale af Cicero, og faaer fuldkommen Bestyrkelse ved hvad der berettes om August. Medens nemlig Cæsar havde ophævet den tredie Dommerklasse, fandt August det nødvendigt at indføre den igjen. Der berettes da, at han til Senatorerne og Ridderne føjede en Klasse ex inferiore censu, som fik Navnet ducenarii, da Kvalifikationen var Besiddelsen af ducenta sestertia (hvorimod Ridderen maatte eje quadringenta). Ved denne hele Forklaring fastes nu paa engang Lys tilbage paa de i den ældre Tid dunkelt omtalte tribuni ærarii, fra hvem Cotta havde laant Navnet, og selve Antydningerne om disse ældre tribuni bekræfte det hidtil Udfundne. Heller ikke de vare Embedsmænd ved Skatkammeret eller Krigskassen, for hvilke ved Siden af Kvæstorerne ingen Plads kan findes, især i den gamle simple Administration med dens højt indskrænkede Embeds personale. Man maa erindre sig, at de romerske Riddere (i den ældre Tid Borgere der ifølge deres Formues Størrelse gjorde Ryttertjeneste) ikke modtogte Godtgjørelsen for Rytterhestens Anskaffelse og Underholdning (pecunia ad equum emendum og æs hordearium) af Statskassen, men fik en Anvisning paa visse til Udredelsen af denne Byrde forpligtede Personer (Enker og Umyndige, hvis Ejendomme maatte skatte, fordi Besidderne ikke personlig tjente Staten). Paa samme Maade maa det nu have forholdt sig med Solden ogsaa til Fodfolket i en Del af den ældste Tid. Soldaten fik Anvisning paa en Borger, der skulde betale ham; men denne oppebar uidentvivel atter af et vist Antal Borgere den dem paalignede Skat (tributum), og maatte altsaa selv være en vederhæftig Borger med en bestemt ved Census angiven Formue. En Saadan var da en tribunus ærarius, og nu er den tilfældigvis i et Brudstykke af Cato opbevarede og hos Juristen Gaius bekræftede Notits forklarlig, at Soldaten havde Udpantningsret for manglende Sold imod tribunus ærarius; hvilket naturligvis vilde være højt underligt, hvis denne var en Betjent, der ubetalte af Krigskassen under Kvæstor. Han var tværtimod Soldatens personlige Skyldner for det paa ham anviste Solddeløb. I disse tribuni ærarii havde

da den ældre romerske Stat en vis ved Formue og derpaa grundet Kald til en vis borgerlig Forretning adskilt Borgerklasse nedenfor Ridderne. Til Mindet herom knyttede Cotta, for at undgaae Skin af Nødhed, sin Indretning, og maaske optog han med Navnet selve den Formuegrændse som forhen havde været sat, saa at virkelig de gamle og ny tribuni ærarii, med Hensyn til Kvalifikationen og det der begrundede Adskillelsen fra den øvrige ringere Borgerklasse, vare ganske de samme.

Afhandlingen berører og opløser i Forbigaaende flere tvivlsomme Punkter, der angaae de romerske Domstoles Besætning i Cæsars og Ciceros Dage.

Anmeldelser og Udtoget af Afhandlingen ere givne i Zeitschrift für die Alterthums-wissenschaft 1838 Nr. 61 og 62 (af Dr. Dsenbrüggen i Kiel) og i Richters Kritische Jahrbücher für deutsche Rechtswissenschaft 1838, Juli (med Hensyn til at Indholdet angaaer et Punkt i den romerske Retsforfatning).

Til Programmet vare søjede dels Censurerne over de indkomne tre Prisaafhandlinger, dels de for Aaret 1838 udsatte Opgaver. Forfættede vare saaledes lydende:

1. Ad solvendam quæstionem quæ anno superiore *ab ordine medicorum* proposita erat, quoque postulabatur, ut exponerentur *progressus quos fecissent diagnosis, prognosis et therapia morborum pectoralium post inventam stethoscopiam et percussionem*, non nisi una nobis missa est commentatio, lingua vernacula scripta, cui hæc inscripta est sententia: "Magna pars artis est exploratio." Etsi in hoc libello non paucas recentiorum de hac re sententias non nisi leviter tetigisse videtur autor, magnamque quæstionis partem h. e. therapeuticam, levioere quasi manu tractasse, insunt tamen multa e quibus perspicue appareat, autorem non solum optimos de hac re scriptores consuluisse, sed etiam plures ad lectos ægrotantium observationes proprias collegisse, eosque quos utraque hac via sibi comparaverit fructus iudicio quodam animi et acumine ita inter se et comparasse et exposuisse, ut facere non possimus, quin autorem huius dissertationis præmio dignum esse iudicemus.

Dat. in consessu fac. med. d. 11mo Jan. 1838.

Saxtorph. O. Bang. Eschricht. C. Otto. S. A. V. Stein.

2. Quæstionem anno superiore ex historia propositam:

"Quæ a scriptoribus tam orientalium, quam occidentalium populorum usque ad exitum seculi undecimi p. C. n. de mari Baltico eiusque accolis tradita sunt, ita examinentur" etc.

non nisi unus solvere tentavit, et quidem commentatione quæ verba Ciceroniana: "Nos sequimur probabilia nec ultra id quod" etc. inscripta habet. Autor pleraque quæ de mari Baltico apud Græcos et Romanos, nec non apud Germanos aliosque medii ævi scriptores occurrunt, diligenter collegit, et in rem suam sollerter convertit. Attamen parum observavit, proposita quæstione postulatam esse, ut fontes quoque orientales adhiberentur, ad quos scilicet etiam hoc respectu per recentiorum labores facilior aditus apertus est. Huc accedit, quod monumenta Islandorum neglexit, quanquam hæc ipso occidentalium fontium nomine continebantur, et ad plenam rei tractationem necessario pertinebant. Recentiorum commentariis non sine industria autor usus est, licet ex his nonnulli haud levis momenti eum fugisse videantur. Disserendi rationem et lucidus ordo et commoda rerum dispositio commendat. Quas ob cau-

sas, atque ut autorem ad maiora conanda excitemus, huic commentationi præmium non donegandum esse censuimus.

Dabamus Hafniæ die 15mo Jan. 1838.

L. Engelstoft. Verlauff. Velschov.

3. De quæstione ex Historia naturali (anno 1836) proposita una nobis oblata est commentatio patrio sermone scripta, et Horatii verbis notata: "Sumite materiam vestris qui scribitis æquam viribus, et versate diu, quid ferre recuset, quid valeant humeri." Eius scriptor, postquam notionem migrationis animalium constituit, nec tamen per omnia æque perspicue, eiusque causas commemoravit, primum varias piscium migrationes tractat; de qua re cum adhuc perpauca collecta fuissent, non exiguam laudem autorem meruisse iudicamus, quod ex Faunis recentissimis multa ea et scitu digna, quæ proximorum temporum observatio attulit, diligentissime excerpsit, quod dispersa in ordinem aptum redegit, quod tabulis bene elaboratis effecit, ut facilius quæ inde sequantur sub conspectum cadant. Avium quoque migrationes, de quibus plura antea observata et collecta erant, copiose persecutus est, neque tamen perpetuam rationem habuit eorum quæ nuper disperse a pluribus reperta sunt, nec semper feliciter observationum inopiæ opinando subvenire conatus est. In comparatione denique migrationum utriusque animalium classis nonnulla minus distincte et perspicue proposita sunt. Verum hoc ex eo accidisse putamus, quod scriptor paullo festinantius commentationi suæ finem imponere coactus esse videtur, id quod etiam ex oratione intelligitur, quæ in hac maxime parte minus bona et emendata est.

Verum ut hæc desideramus, ita et singularis scriptoris diligentia in materia undique colligenda, et acumen in ea disponenda, et lux non exigua rei implicatæ hoc opusculo allata, iustas causas habere videntur, cur auctori præmium decernendum putemus.

Dabamus Hafniæ die 19 Januarii anno 1838.

J. V. Hornemann. J. Reinhardt. Schouw. G. Forchhammer.

Schedulis quæ auctorum nomina continebant in consessu senatus academici apertis, victores reperti sunt: in medicina L. L. J. J. A. Reumert, cand. med. et chir., in historia C. V. Rimestad, stud. juris, in historia naturali J. J. S. Steenstrup, cand. philos., alumnus collegii regii.

De ceteris quæstionibus nullæ commentationes censoribus oblatae erant.

De for 1838 udsatte Dpgaver vare følgende:

3 Theologien. Cum librum sapientiæ Jesu Siracidæ studio librorum antiquorum gentis Hebrææ deberi constet, disquiratur, quis et qualis ab autore factus sit horum librorum usus, quæque autoritas eis tributa, atque ostendatur, quid ad historiam illorum librorum eorumque collectionis inde effici possit.

3 Lovfyndigheden. Num ex principiis iuris universalis decreta magistratus in iudicium vocare licet, et quænam cum ex legibus patriæ tum ex potissimis legibus peregrinis hac de re valent regulæ?

3 Medicinen. Num lithontripsia ubique lithothomiæ substitui potest, aut si non potest, ad quas speciales indicationes restringendus est usus prioris operationis?

I Historien. Illustratur ortus et progressus commercii inter civitates Belgicas et regnum Daniæ usque ad tempora Christiani tertii, et simul ostendatur, quatenus hoc commercium in rationes politicas vim habuerit.

I Philologien. Plutarchi scriptis de Alexandro Magno, vita et ambabus de fortuna et virtute eius commentationibus, accuratius examinatis, ostendatur, quibus potissimum fontibus originem debeant hæc Plutarchi scripta, et quatenus eis in rebus gestis magni imperatoris tradendis fides habenda sit.

I den orientalske Philologi. Ostendatur et exemplis illustretur parallelismi membrorum in poësi Hebraica usus criticus et hermeneuticus.

I Philosophien. Quæritur, utrum Aristoteles Platonis de ideis doctrinam recte intellexerit, an non?

I Æsthetiken. Med Exempler af Folkeskildringer og Digterværkers Virkning paa Nationerne at oplyse, om vort Old er en mere eller mindre poetisk Tid end den foregaaende i Europa.

I Mathematiken. Theoria analytica sectionum angularium exponatur, ita ut comprehendatur disquisitio de formandis et reducendis æquationibus illis algebraicis propter quas circuli peripheria æqualiter secatur.

I Experimentalphysiken. Rationes investigare, quibus materiæ quæ organicæ dicuntur, optime distribui possint, ita ut quæ consocientur similitudine vere naturali sint a ceteris distinctæ.

I Naturhistorien. Desideratur comparatio petrificatorum calcis Faxöensis cum iis quæ in creta alba (tam Daniæ quam aliarum regionum), in calce ex vicinia Trajecti ad Mosam (Maestricht), et in calce Parisiensi quæ "calcaire pisolitique" appellatur, reperiuntur, nec non investigatio aut differentia aut similitudinis corallorum quæ in calce Faxöensi occurrunt, et eorum quæ in ea formatione inveniuntur quæ Danice "Limsten" vocatur.

II. Festen i Anledning af Rektorstiftet og til Reformationens Ærindring.

Ved denne Fest, som fandt Sted Onsdagen den 7de November, holdtes Fests-talen paa Latin af Professor og Dr. Theol. C. T. Engelstoft, som havde valgt det Æmne: præstantia spiritus humani reformatione ecclesiæ conspicua. Tælens Hovedindhold var følgende (efter Forfatterens velvillige Meddelelse):

Den Forbindelse mellem Reformationen og Universitetet som denne Aarsfest betegner, berøer ikke alene paa vort Universitets historiske Sammenhæng med Reformationens Indførelse; men da Reformationen er et stort Vidnesbyrd om den Magt som Aanden og Sandheden udøver over Verden, er dens Idé det Samme som er og bør være Sjælen i Universiteterne. Den minder derhos ved sit Navn Sandhedens Dyrkere om, at Sandheden ej alene skal søges, men ogsaa anvendes paa Livet, for at alle Livets Former stedse maa ombannes til det Bedre; og det sextende Aarhundredes Reformation afgiver fremfor enhver anden Tidsalder et saa opløstende Exempel paa Aandens Kraft til at overvinde Hindringer, paa de ædleste Motivets Magt over Menneskeaanden, og paa de rene Midlers Styrke, at det vil være ligesaa gavnligt for enhver ædel Stræben, som stemmende med denne Dags Fest, at stille sig for Dje: hvorledes Menneskeaanden har aabenbaret sig i sin Ypperlighed i Reformationen.

1. Aandens Styrke aabenbarede sig i de Mænd som traadte frem til en Kamp mod Bildfarelser og bestaaende Forhold, som holdt Tysker, Nationer og Grænserne selv

i Trældom; det gjaldt om at omdanne Livet i dets Rod og hele Udstrækning, at omstyrte Forhold som tildels vare hjemlede ved Lov, tildels grundede i Aarhundreders Bedrægt og ældgammel Folketro. At træde op derimod kunde synes ligesaa frugtesløst, som det var farefuldt; og dog rejste sig Sandhedens Banner og forkyndte en ny Tingenes Orden, uforfærdede ligeover for Magthaveres Trudsel, uforfagte under Dpoffrelse af Lykke, Fædreland og Liv. Det var ogsaa en Aandens Styrke der viste sig i den indre Kamp som Enhver der sluttede sig til Reformationen maatte gennemgaae; det Gamle som man havde tilegnet sig ved Dpdragelse, ved Bane og Fædrenes Exempel, maatte aflægges; Kirken, der havde staaet som en Mægler mellem Gud og Menneskene, faldt sammen; Grundfætningerne for det religiøse Liv bleve forvandlede. Er det vanskeligt at aflægge blot en Mening, hvilken Kamp, hvilken Sjæleangst maatte det da medføre, naar Grundanskuelsen, hvorpaa Alt hviler, rokkes, falder, forvandles? Her pleje Menneskene at være sene og tvivlraadige; men inden et Decennium var Løddet kastet, thi stærk var Aanden, som Reformatorerne vakte af dens Dvale. Og saa meget stærkere maa den kaldes, jo mindre den ny Tingenes Orden frembød et fast afluttet System i Lære og Forsatning. Der hører en kraftfuld Sjæl til, for at slutte sig til dem der, med Dpgivelse af udvortes Autoritet og faste Regler, alene opstille den Grundfætning, at man skal stræbe fremad, for at det Fuldkomnere stedse maa udvikle sig af det Ufuldkomnere. Protestanterne maatte synes at mangle de til Enighed nødvendige Baand, og at ville blive omtumlede ligesom paa det vilde Hav uden Ror for enhver Lærdoms Vej. Denne Protestantismens Subjektivitet og ubestemte Skikkelse affrækkede de Frygtsomme fra den som fra en farefuld Aandsretning; men Reformatorerne holdt fast ved den Dverbevisning, at Menneskeaaanden, som aldrig forlades af Guds Aand, stedse vil under Skriftens Vejledning skride fremad til det Bedre; thi den kraftfulde Aand har Tillid til sig selv og til Gud.

2. Spørge vi, hvad der gav Menneskeaaanden en saadan Styrke, da var det en ædel Kjærlighed til de ypperste Goder; den fromme Luther kunde ej være drevet uden af en ren Kjærlighed til Sandhed og Guds Ord og Fædrelandets Vel. Og det er et Pant paa Menneskeaaandens Værdighed, at den tilskyndes af Vrefrygt for og Kjærlighed til de evige Ideer; og meget sjelden giver en hel Menneskealder dette opløstende Skue. Men hvor dyrkede Reformationens Samtid Sandheden med Vrefrygt og Kjærlighed! hvilken Torst efter Sandheden i Ungdommen og i alle Stænder! hvor kappedes Tyrster og Borgere om at ære og fremme Videnskaberne! Men agtede de al Videnskab højt, vendte dog deres Kjærlighed sig især med Styrke til den guddommelige Sandhed; det Folk som forhen ligegyldig havde overladt Religionen til de Geistlige, gjorde den nu til Gjenstand for Estertanke og Samtaler; Lørve, Gader og Huse gjentøde af Disputer om Troen; Salighedens Sag var ligesom Tidsalderens Løsen, og at det ikke var et Mundsvejr, viste selv den misforstaaede Iver for enkelte Lærdomme, som fjernede Tyrster, mod deres egen Interesse, fra hverandre. Frihed var ogsaa en af Reformationstidens ædleste Drivesjædre. Hvormeget end den borgerlige Frihed skulder Reformationen, var dog dens Befordring ikke i Reformatorenes Hensigt; men Fædrelandet vilde de befrie fra den fordærvelige Trældom hvori Pavens Usurpationer havde bragt det, og enhver Kristen vilde de gjengive den Frihed i det Religiøse og Kirkelige som Hierarkiet havde berøvet Menigheden. Og da Frihed er et ædelt Gode, viste Reformationstiden ogsaa i denne Henseende, hvormeget de ædleste Drivesjædre formaae over den menneskelige Aand.

3. I denne høje Stræben forlod Reformationens Anførere sig paa den ædleste af alle Magter, Aandens og Sandhedens alene. Vel kan Aanden ej sejre uden ved sin

egen Magt, men i Striden pleje de Kæmpende at stige ned til de Midler som Modstanderne bruge, og ej forsmaa den Hjælp som Kunstgreb og flettere Midler love; men Reformationens rene Aand vilde kun sejre ved Sandheden og Dredet. „Mit Dred frariver Djævelen Herredømmet“, sagde Luther, og forlangte kun af sin Landsherre Frihed til at tale og skrive; hellere vilde han bryde med Tyrken, Venner og alle Menneker, end lade sig afholde fra at skrive; med dette ene Sværd vidste han, at han kunde overvinde enhver Modstand. Men den som forlader sig paa Dredet, forlader sig paa Mennekesaanden selv som er i Dredet og som annammer og prøver det. Udfaldet viste, at Reformatorene ej stolede paa Dredet med Urette; hvormeget virkede ikke en ubekjendt Munks og uberømte unge Mænds Røst! Fra Tysklands Hjerte udbredte den sig til Europas fjerneste Egne; den offentlige Mening gav den Bifald og sikrede det Nys Forkyndere under Pavers og Biskoppers Forsølgelser, under Keiserens Trudsker. Lande og Byer indførte Reformationen, som alene sejrede ved Sandhedens Magt i det kraftige Dred. Og hvorsomhelst siden Evangeliet er blevet herskende, er Tankens fri Meddelelse og Dredets Magt saavel som Aandens Ret til at omdanne nedarvede Former er kjendt som Grundsætninger.

Talen sluttede med Bønner for Kongen, Kongehuset og Universitetet.

Efter Talen besteg den fratrædende Rektor, Professor Clausen, Kathedret, meddelte Udfaldet af den nylig afholdte Examen Artium, hvorved de ovennævnte tvende Studerende tildeltes den af dem fortjente *encomium publicum*, proklamerede de i hans Rektorat promoverede tvende Licentiatere i Theologien og tvende Magistre (se oven S. 82), saavel som de fra næste Nytaar tiltrædende Dekanere i de 4 Fakulteter, og endelig sin Eftermand i Rektoratet Professor i Lovkyndigheden J. E. Larsen, som var bleven valgt efterat Konferentsraad Bornemann, paa Grund af sin svagelige Helbredsforfatning, havde frabedet sig samme.

Sangen udførtes af Studenter, under Organist Berggreens Anførsel.

Festprogrammet, forfattet paa Latin af den tiltrædende Rektor Professor Larsen, handlede om Rigsdagene og Rigsraadet i vort Fædreland førend Statsforandringen 1660 (*de comitiis et senatu regni Daniæ ante mutatam a. 1660 reipublicæ formam commentatio*, 35 S. 4to.).

Afhandlingen er delt i tre Afdelinger, af hvilke den første omtaler Rigsdagene fra Midten af det 13de indtil Udgangen af det 14de Aarhundrede, den anden Rigsraadet fra næsnævnte Tidspunkt, da det først begyndte at udvikle sig, indtil Periodens Slutning 1660, den tredje Rigsdagene i samme nylig anførte Tidrum.

I. Forfatteren bemærker, at det vel er uvidt, paa hvilken Tid de ældre Folkeforsamlinger, hvor Alle kom sammen uden Afsondring i Stænder, antog den Form at de sammenkaldtes stændervis, men at det er afgjort, at dette fandt Sted en rum Tid førend det Tidspunkt hvorfra Afhandlingen gaar ud, og at denne Form paa hine Tider ved Sædvane og ved Lovgivning erholdt mere og mere Fasthed. Stedet og Tiden for disse Forsamlinger, der i Folkesproget kaldtes Danehof, paa Latin *concilium sive parlamentum generale Danorum*, var i Periodens Begyndelse ikke bestemt ved Lov, men overladt til Kongernes Godtfindende. Sædvanligen valgtes dog et Sted der var tilgængeligt for Skibe, og, som naturligt, en mildere Aarstid. Den første Lov der med Sikkerhed vides at have fastsat bestemte Tider for Danehoffet, er Erik Glippings Forordning af 19de Marts 1282, der foreskriver, at Danehof skulde holdes hvert Aar

ved Midfastetider. I flere paafølgende Love og kongelige Haandfæstninger bestemmes Danehof til at holdes aarlig i Nyborg, dels paa Søndagen Lætare (Midfaste), dels paa Søndagen Trinitatis, dels paa St. Hansdag eller kort Tid isorvejen, hvilke Bestemmelser dog ikke altid bleve nøje overholdte.

Angaaende hvilke Stænder der skulde deltage i Forsamlingerne, findes ingen nøjagtige og fuldstændige Bestemmelser, der kunne antages at have gjeldt som faste Regler. Udentvivel ere dog, foruden de allerede paa hine Tider mægtige Stænder, Adel og Gejstlighed, ogsaa baade Borgere og Bønder, hvis Fattigdom og Undertrykkelse endnu ikke havde naaet den Grad, at de Mægtigere ustraffet havde kunnet paalægge dem hvad de vilde, sædvanligen blevne kaldte til Forsamlingerne, isærdeleshed hvor der var Spørgsmaal om Paalæg af Skatter og Afgifter, hvortil deres Samtykke var nødvendigt. Hermed stemme og de Efterretninger som herom have.

Med Hensyn til de enkelte Stænder bemærkes, at Adelen's Plads i Forsamlingen var saaledes bestemt, at Kongens Sønner sadde næst ved Kongen, efter dem Hertugen af Slesvig, derpaa de fornemste Gejstlige, og efter dem endelig den øvrige Adel. Dennes Stemmeret synes endnu ikke at have været betinget af Besiddelsen af kongelige Len eller egne Godser, men at have tilkommet enhver fuldmyndig Adelsmand personlig. Undertiden forekomme Spor af at Adelen i de enkelte Provindser have afsendt Deputerede istedetfor alle at møde. Ret til at deltage i Danehoffet tilkom ogsaa udenlandske Vasaller af Kronen. Af Gejstligheden er det vist, at Erkebiskoppen og Biskopperne indtog de fornemste Pladser i Forsamlingerne, deres Navne anføres stedse særskilt; denne Ret tilkom ogsaa Biskopperne fra de Riget underlagte fremmede Provindser naar de vare her tilstede. Der er ingen Tvivl paa, at ogsaa Abbederne, Priorerne for de fornemste Klostre, forsaavidt de ikke hørte til Tiggerordenene, og ligeledes Kapitelne, deltog i Forsamlingerne; men om dette har været Tilfældet med den ringere Gejstlighed, er vanskeligt at sige, dog synes det idetmindste undertiden at have fundet Sted. Borgerstanden udøvede sin Stemmeret ved Deputerede, hvilke dog uden tvivl ikke dertil bleve særlig valgte, men tagne af Magistraterne, idetmindste i sildigere Tider. Ogsaa Bøndestanden repræsenteredes ved Deputerede, men hvormange og hvorledes valgte, vides ikke. Sandsynligvis sendte hvert Herred sine Deputerede, maaske, som i sildigere Tider fandt Sted, Herredsfogderne med nogle andre Mænd. Fæstebønderne synes at have været udelukkede fra denne Ret.

Foruden at alt hvad der angik Staten — Kongevalg, Lovgivning, Skatters Paalæg, Trætter mellem Kongen og Undersaatterne, Beslutninger om Krig, m. m. — henhørte til Danehoffets Afgjørelse, tilkom ogsaa dette en Slags Jurisdiktion, som baade Vasallerne i Lensagerne, og de øvrige Undersaatter i private Sager, vare undergivne. I Haandfæstningerne af 1320 og 1326 bestemmes udtrykkelig, at der endog fra Kongens Domstol kunde appelleres til Danehoffet.

Naar Kongen havde bestemt, at Danehof skulde holdes, blev dette baade offentlig forkyndt over hele Riget, og Breve omsendte til alle dem der skulde møde. Saavel medens Forsamlingen varede, som nogen Tid før og efter, paabødes Kongens Fred. Kongerne synes selv at have ført Forsædet og ledet Forhandlingerne, i et Mellemrige var dette den Lundske Erkebiskops Sag. Alt blev uden tvivl forhandlet mundtligt, og hverken Raadslagningerne eller Voteringen optegnede. Stemmegivningens Maade er ikke bekjendt, sædvanligen hedder det i Akterne, at alle Tilstedeværende samtykkede, dog have ogsaa Exempel paa det Modsatte. Sandsynligvis ere de ringere Stænder ikke delagtig-gjorte i de foreløbige Raadslagninger, der blot ere førte af Adelen og Prælaterne,

maaffe alene af de Fornemste af disse, hvis Beslutninger da paa Forsamlingen bleve meddelte dennes øvrige Deltagere, som enten billigede eller forkastede dem. At det undertiden har gaaet temmelig stormende til, sluttet deraf at Dette Parlament har været brugt ordsprogsvis til at betegne Drdstrid og Trætter.

Rigsdagens Beslutninger bleve nedskrevne og, naar det behøvedes, bekjendtgjorte over hele Riget eller i de enkelte Provindsfer. Akterne bleve sædvanlig kun underskrevne af Kongen og de øvrige Tilstedeværende af den kongelige Familie, af Biskopperne og de fornemste Udelige, som Drosken og Marsken, dog undertiden ogsaa af samtlige tilstedeværende Udelige.

Den ovennævnte dømmende Myndighed synes at have været udøvet paa den Maade, at et vist Antal gode Mænd blandt de Tilstedeværende, sædvanlig 12, udvalgtes til at undersøge og kjende i Sagerne.

II. Om Rigsraadet, senatus sive consilium regni. Dette var et fast Kollegium, der tilligemed Kongen havde en lovmæssig Del i Regjeringen, og hvis Medlemmer, udvalgte blandt Udelen, ikke vilkaarlig kunde affediges af Kongen, ved hvilket Sidste de adskilte sig fra Kongens Raad, consilium regis. Kongernes ringe Magt og Enkeltes, f. Ex. Valdemar Atterdags, hyppige Fraværelse fra Riget, bevirkede, at Kongens Raad gik over til at blive Rigets Raad, d. e. at betragtes som faste Embedsmænd. Ved Kalmarunionen og dens Fornælse i Aaret 1436 udvidedes deres Magt, som snart gik saa vidt, at de paa egen Haand affatte Erik af Pommern, valgte Kristoffer af Bøjeren og siden Kristian den Første, og i dennes Haandfæstning udtrykkelig betingede Rigsraadet den vigtigste Del af Kongemagten. Før Reformationen sad ej alene Udelen men ogsaa de fornemste Geistlige, Erkebiskoppen og samtlige Biskopper, i Rigsraadet, og desuden udvalgtes andre Geistlige til at deltage i samme. Men ved Reformationen udelukkedes Geistligheden aldeles. De høje Statsembedsmænd som ifølge deres Embeder sadde i Rigsraadet, vare Drosken, Marsken og Kantsleren. Foruden og istedetfor disse kom siden andre, saa at Antallet blev syv, nemlig: Rigets Hofmester, Kongens Kantsler, Rigets Marsk, Rigets Admiral, Rigets Kantsler, Norges Statsholder, Norges Kantsler. De øvrige Rigsraaders Antal varierede bestandig, og ved Frederik den Tredies Haandfæstning fastsattes Antallet af Rigsraadets Medlemmer til 23. Hvorledes Rigsraaderne bleve valgte, er ikke ganske klart; men det forekommer rigtigst med de fleste nyere Skribenter at antage, at Kongen kunde vælge saavel til Rigsraader som til de 7 høje Statsembeder hvem han vilde, naar han blot iagttog ikke at vælge andre end Udelige af dansk Herkomst, og at dette først blev forandret ved Kristian den Fjerdes Bevilling af 1645, som findes i Frederik den Tredies Haandfæstning, Art. 45, der siger: Og skal Rigets Raad være ubi Tal 23, og naar nogen af dem ved Døden afgaaer, da skal Rigets Raad og Udelen, efter den Anno 1645 givne Bevilling, ubi den Provinds hvor den død er, Magt have 6 eller 8 at navngive, hvoraf samtlige Rigets Raad og ingen anden skal udvælge og eligere en i den Af dødes Sted; men naar nogen Rigets Hofmester, Kantsler, Rigets Marsk, Rigets Admiral, Kantsler eller Statsholder i Norge bortdør, da maa Rigets Raad De 3 foreslaae, som samme Plads kunde betjene, hvoraf Vi en ville forordne og ingen anden, den Af dødes Plads og Embede at betjene, og alt dette til første Danehof eller Herredage at stille ubi Værk, efterat nogen Rigens Raad er ved Døden afgangen. (Den syvende af de høje Statsembedsmænd, Kongens Kantsler, valgtes, som det synes, steds af Kongen selv.) Dog er her, naar man tager Hensyn til de Tider, ogsaa meget der taler for

den af flere, deriblandt Slange, fremsatte Mening, at Rigsraadet ogsaa før 1645 havde Forslagsret til de ledige Poster.

Naar Rigsraaderne vare udnævnte og havde aflagt Ed til Kongen, beholdt de Embedet paa Livstid. De erholdt ingen Løn, men tillagdes almindeligen anseelige Gaver og Forleninger.

Ligesom Rigsraadet berøvede Kongen næsten al Magt, saaledes udelukkede det ogsaa efterhaanden de andre Stænder fra al Delagtighed i Statsstyrelsen; der holdtes yderst sjældent Rigsdage, og Rigsraadet tilranede sig endog den dømmende Magt, som ene tilkom disse i Begyndelsen af Perioden.

Da de fleste Rigsraader levede paa deres Len, og kun saa om Kongens Person, sammenkaldtes de til ubestemte Tider af Kongen til almindelige Forsamlinger, de saakaldte Herredage, som for det meste holdtes i Kjøbenhavn, hvor da Kongen, ved dertil befikkede Kommissarier, underrettede dem om hvad der skulde forhandles, efter først at have takket dem fordi de havde været villige til at indfinde sig. Forhandlingerne foretoges dels skriftlig, dels mundtlig, og de afgjørende Beslutninger, som skulde offentliggøres, bekendtgjordes enten ved kongelige Breve og Ordinanser, hvori anførtes, at Rigsraadet havde givet sit Samtykke, eller i Love af større Omfang, de saakaldte Recesser, som udstedtes i Kongens og Rigsraadets Navn og forsynedes med samtliges Segl.

I Provindserne holdtes ogsaa undertiden særegne Forsamlinger, de saakaldte Landstingsdage, som oftest i Kongens og nogle af de højeste Rigsembedsmænds Nærværelse. Men de daglige Forretninger af mindre Vigtighed besørgeades alene af Kongen og de tilstedeværende Rigsraader. Under et Interregnum aabnedes Forhandlingerne før Reformationen af en af Biskopperne, efter samme af Rigets Hofmester.

III. Kun saare sjældent holdtes i denne Periode Rigsdage, og det skete da kun for et Syns Skyld, eller naar Rigsraadet, for at sætte sin Villie igjennem, troede at trænge til hele Folkets Bistand. Anledninger til at sammenkalde Rigsdage vare: 1, naar der, især efter store Omvæltninger og vigtige Begivenheder, skulde forandres noget i hele Statsforfatningen, f. Ex. 1536, da Reformationen, og 1660, da Suveræniteten indførtes; 2, naar der var Tale om at formindske Rigets Territorium, f. Ex. 1494, da Hertug Frederik fordrøede af Kong Hans en Del af Riget, og 1645 før Freden til Brømsøebro; 3, naar en Konge skulde vælges, hvilket dog ej altid overholdtes, men dog ogsaa undertiden skete endnu efterat Recessen af 1536 havde givet Rigsraadet Ret til at vælge Konger. Haandfæstningen derimod afgjordes alene mellem Kongen og Rigsraadet, men Hyldingseden til Kongen aflagdes ved Deputerede fra de forskellige Stænder; 4, ved overordentlige Skatters og Afgifters Paalæg; 5, undertiden naar andre almindelige Love skulde gives, saasom Kjøbenhavnske Reces af 1547. Under Begrebet af Rigsdage bør ikke henføres de Forsamlinger hvor kun enkelte Deputerede fra en eller anden Stand kom sammen med Rigsraadet, eller hvor alle Stænder fra en enkelt Provinds samlede, men kun saadanne hvor flere Stænder fra hele Riget kom sammen for at afhandle Statens Anliggender. Disse kaldtes Rigsdag, Rigets Mode, Stændernes Mode, stundum ogsaa almindelig Herredag. Ogsaa i denne Periode, idetmindste i en Del af samme, indkaldtes alle fire Stænder til Rigsdagen, og den mægtigste var da som før Adelen, især den Del af samme der tillige sad i Rigsraadet, og ligesom dannede en særegen Klasse af de Adelige. Af den øvrige Adal bleve ialmindelighed kun enkelte indbudne som Deputerede. Naar al Adelen sammenkaldtes, kan derved formentligen kun forstaaes saadanne som havde Len. Gejstligheden var vel udelukket fra Rigsdagen i 1536, men siden mødte samtlige Biskopper og Provster, og enkelte Præster

efter Indbydelse. Ogsaa Kapitlerne sendte Deputerede, og ligeledes Kjøbenhavns Uni-
 versitet. Kjøbstæderne sendte 3, 2, eller 1 Deputeret; stundum repræsenterede en
 Mand flere mindre Byer. Af Bønderne mødte enkelte fra hvert Herred, men efter-
 haanden udelukkedes de ganske fra Deltagelse. I Begyndelsen af Perioden gik Raad-
 slagningerne temmelig uregelmæssigt, og for det meste afhandlede Kongen og Rigsraadet
 først Sagerne, og forelagde derpaa den forsamlende Mængde hvad de vare blevne enige
 om, hvorpaa Forslagene ved Raaben enten bifaldtes eller forkastedes; dette, som kaldtes
 Bursprog, fandt f. Ex. Sted ved Rigsdagen i 1536. Men i Slutningen af Perioden,
 især efterat Bønderne vare udelukkede, gik det mere ordentligt til. Den Form som an-
 vendtes ved Rigsdagen i 1660 synes saaledes ogsaa at have været ved Etik og Vedtægt
 indført i den nærmeste Tid iforvejen.

Efterat de Deputeredes Fuldmagter vare afgivne til Kongens Rantsler og be-
 fundne rigtige, sammenkaldtes de samtlige til det kongelige Pallads, hvor Rigets Hof-
 mester holdt en Tale til dem, i hvilken han fremsatte Anledningen til Rigsdagen og
 tilføjede, at Kongen havde udnævnt 3 kongelige Kommissarier som vare befuldmægtigede
 til at underhandle med Rigsdagen om de Forslag som fremsattes i Kongens Navn.
 Den næste Dag samledes de paa det islandfke Handelskompagni, hvor Kongens Forslag
 fremførtes. Derpaa afføndrede de 3 Stænder sig hver for sig og afgave deres Kjend-
 ser, saaledes at de dannede 3 Afdelinger, i hvilke da atter hver enkelt Mand gav sin
 Stemme. Undertiden, hvor en fælles Raadslagning behøvedes, samledes alle Stænder paa
 et Sted, undertiden dannede de to ringere Stænder en Afdeling for sig, og der valgtes
 i hver Stand visse Mænd til at meddele de andre Stænder hvad der var besluttet.
 Forhandlingerne vare mundtlige; men Forslag, Betænkninger og Resolutioner bleve op-
 skrevne og underskrevne af hver enkelt Afdelings Deputerede.

Til Programmet var føjet Biografier af de 4 proklamerede Licentiatere og Ma-
 gistre, samt Navnene paa de tilkommende Dekaner.

De 4 Dekaner for 1839 ere:

i det theologiske Fakultet	Professor Scharling,
— juridiske	— Konferentsraad Bornemann,
— medicinske	— Statsraad Bang,
— filosofiske	— Statsraad Ørsted.